

Winnaar van de federale prijs
voor armoedebestrijding
2019

JAARVERSLAG 2019

ATD Vierde Wereld in België

Samen voor waardigheid

All Together for Dignity | Agir Tous pour la Dignité

Wie zijn we

Lokale groepen
Een deel van het geheel

Onze acties

Volksuniversiteit van de vierde wereld
Werelddag van verzet tegen extreme armoede
Waarheid of fabel
Recht op cultuur
Straatbibliotheek Bossuit
Opera voor iedereen
Werkgroep politieke vertegenwoordiging
Klimaat en duurzame ontwikkeling

Materiële en financiële steun

Solidair, ethisch en transparant

Charter van de financiële ethiek

Perspectieven 2020

5
5
7
9
9
11
13
15
15
15
17
19
21
23
23
25

Wie zijn we

Wie zijn we

ATD Vierde Wereld (All Together for Dignity, Samen voor waardigheid) is een internationale mensenrechtenbeweging die opkomt voor een samenleving zonder armoede en uitsluiting.

De beweging werd opgericht in 1957 door Joseph Wresinski en de inwoners van een sloppenwijk in de buurt van Parijs. Internationaal werkt ATD Vierde Wereld op vijf continenten in meer dan 30 landen. In België zijn we al meer dan 40 jaar actief.

Onze acties zijn gericht op de eerbiediging van ieders waardigheid en grondrechten. De samenleving zal pas veranderen als de allerarmsten onvoorwaardelijk als burgers worden erkend. Door onze krachten te bundelen – met de inzet en ervaringen van de allerarmsten zelf – willen wij een einde maken aan extreme armoede.

In België vind je onze lokale groepen in Brussel, Wallonië en Vlaanderen. Elke groep komt één of meerdere keren per maand samen om de volksuniversiteit voor te bereiden, nieuws uit te wisselen en activiteiten op touw te zetten. Daarnaast vind je overal in België medestanders, bruggenbouwers die in hun eigen omgeving de stem van de Vierde Wereld laten horen.

Lokale groepen

- **Brussel:** Etterbeek, Molenbeek en Sint-Gillis
- **Wallonië:** Beauraing, Charleroi, La Louvière, Luik, Quaregnon, Sambreville, Doornik en Verviers
- **Vlaanderen:** Willebroek, Oostende, Hasselt, Ronse, Brugge, Leuven, Turnhout en Antwerpen

Een deel van het geheel

De medestandersgroep in Oostende neemt deel aan verschillende werkgroepen, heeft regelmatig overleg met partnergroepen zoals BMLIK-O en is betrokken bij het Wijkgezondheidscentrum.

De groep in Brugge is voortrekker van Brugge Dialoogstad. Zo heeft het lokaal bestuur een duidelijk aanspreekpunt om inhoud te geven aan het armoedebeleid in Brugge.

Leden van de groep Willebroek nemen deel aan het Welzijnsoverleg, georganiseerd door de gemeente. Voor het project De Leentuinen werkt de groep samen met de Bib, Sociale Huisvesting en de gemeente.

De groep in Ronse neemt deel aan de stedelijke werkgroep kansarmoede. Deze werkgroep organiseert een evenement rond 17 oktober. Wij werken daar actief aan mee.

In Brussel is de groep betrokken bij het Straatdodencollectief en de werkgroep rond 17 oktober.

De groep in Leuven is lid van het Leuvens Collectief tegen Armoede.

Bovenlokaal heeft ATD Vierde Wereld twee keer per jaar overleg met Welzijnsschakels. We zijn lid van de Raad van Bestuur van het Netwerk tegen Armoede en van de Algemene Vergadering van Welzijnszorg.

ATD Vierde Wereld België is één van de vijf vertegenwoordigers van verenigingen waar armen het woord nemen die deelnemen aan de begeleidingscommissie van het Interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. Deze commissie volgt de werkzaamheden van het Steunpunt op.

ONZE ACTIES

Volksuniversiteit van de vierde wereld

Mensen met armoede-ervaring en medestanders dialogeren tijdens de volksuniversiteit met elkaar over maatschappelijke thema's. De deelnemers krijgen op voorhand een brief met enkele vragen ter voorbereiding. Tijdens de volksuniversiteit krijgen mensen in armoede de kans om hun denken te structureren en hun mening te geven. Ze toetsen hun visie aan die van anderen. Tijdens de volksuniversiteiten is een gastspreker aanwezig om in dialoog te gaan met de deelnemers. Medestanders leren in de volksuniversiteiten wat armoede concreet inhoudt. Deze kennis helpt hen een diepgaande dialoog rond armoede en uitsluiting met de brede maatschappij uit te bouwen. De volksuniversiteit is een labo waar we kennis opbouwen. Die kennis vormt de basis om verdere acties en standpunten te ontwikkelen. De volksuniversiteit is een opstap naar andere plaatsen van meer publieke dialoog of naar vorming voor en met externen.

Thema's 2019 in Vlaanderen

- Duurzaamheid
- Gezinsvolksuniversiteit met kinderanimatie en volksuniversiteit in de voormiddag en workshops in de namiddag
- Samenleven met mensen met een migratieachtergrond

Thema's 2019 in Wallonië

- Gezondheid
- Sociale media
- Levenskwaliteit
- Kindertijd

Werelddag van verzet tegen extreme armoede

ATD Vierde Wereld is op verschillende plaatsen in België (mede)-organisator van de Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede. Hierbij worden waardigheid, getuigenissen en betrokkenheid, en deelname aan de maatschappij van mensen in grote armoede centraal gesteld. Enkele hoogtepunten van 2019 in Vlaanderen:

Brugge: “Solidariteit blijf broodnodig” met een bewustmakingsactie tijdens de wekelijkse markt en getuigenissen over solidariteit vandaag.

Hasselt: Herdenkingsmoment voor de overleden daklozen van het voorbije jaar en vertoning van een video over dakloosheid in Hasselt. Dit gebeurde in samenwerking met daklozenwerking De Trawanten.

Leuven: De groep stelde het boek “Aan de onderkant ligt de lat altijd hoger” voor. Op zaterdag werd een kleurrijke optocht naar de Grote Markt georganiseerd. Op de Grote Markt was er soep, brood, animatie, en tot slot een stiltemoment met samenzang bij de Gedenksteen. Dit gebeurde in samenwerking met het Leuvens Collectief tegen Armoede.

Oostende: “Soep’an d’horloge” : ontmoeting met soep in het Leopoldspark.

Ronse: Boekvoorstelling “Aan de onderkant ligt de lat altijd hoger”, een maaltijd, een fakkeltocht en een bijeenkomst aan de Steen Tegen Armoede.

Willebroek: In samenwerking met kunstenaar Dirk Cortebeeck en gemeente Willebroek werd het ‘Anker tegen Armoede’ (de Gedenksteen) ingehuldigd in het Brouwershof, gevolgd door een voorstelling van het boek “Aan de onderkant ligt de lat altijd hoger”.

Aan de **ONDERKANT** ligt de lat altijd hoger

Verhalen uit de buik
van de samenleving

Waarheid of fabel

In de periode 2016-2020 zette ATD Vierde Wereld een campagne op waarbij we burgers over een aantal misvattingen en vooroordelen over armoede aanspreken: "Waarheid of fabel". We willen op een wetenschappelijk onderbouwde manier en via ervaringskennis, deze vooroordelen en misvattingen ontkrachten. Ons doel is mensen bewust maken van wat er allemaal achter deze fabels schuil gaat en zo een positiever en correcter beeld geven van mensen in armoede. 2019 was een belangrijk jaar waarin we veel realiseerden. 17 oktober 2019 was het hoogtepunt van onze campagne.

De campagne bestaat uit twee luiken:

BOEK: "Aan de onderkant ligt de lat altijd hoger" werd in september uitgegeven door EPO. In het boek vind je verhalen die de realiteit van mensen in armoede beschrijft.

WEBSITE: Op 17 oktober werd de website www.aandeonderkant.be gelanceerd. Hierop staan een vijftigtal vooroordelen over mensen in armoede: bijdragen van experts ontkrachten of nuanceren deze vooroordelen.

Recht op cultuur

Straatbibliotheek Bossuit

Elke woensdagnamiddag brengen we kinderen samen die niet zo vertrouwd zijn met lezen. We nemen boeken mee en lezen voor. Thema's die in de verhalen aan bod komen worden op een ludieke manier besproken. De kinderen maken ook zelf verhalen en nemen foto's om deze te illustreren. Dat doen we buiten, daardoor is deze activiteit laagdrempelig en toegankelijk voor iedereen. De ouders komen soms een kijkje nemen. Omdat de straatbibliotheek wekelijks doorgaat, wordt een vertrouwensband opgebouwd tussen de kinderen, hun gezinnen en de animatoren.

Andere straatbibliotheken in België kan je vinden in Charleroi, Molenbeek, Sint-Gillis, Schaarbeek en Ougrée (Luik).

Opera voor iedereen

'Een brug tussen twee werelden' is het sociaal programma van De Munt in Brussel. Dit programma maakt het voor mensen in armoede mogelijk om voorstellingen van De Munt bij te wonen. ATD Vierde Wereld nodigt uit, bekijkt hoe mensen er kunnen geraken en bestelt de tickets. In 2019 genoten onze leden van volgende voorstellingen: La Gioconda - Amilcare Ponchielli, Frankenstein, Tristan und Isolde, Het sprookje van tsaar Saltan, Macbeth, Jeanne D'Arc en Les contes d'Hoffmann.

Werkgroep politieke vertegenwoordiging

De nationale werkgroep politieke vertegenwoordiging laat de stem van de armsten horen op het publieke forum. Deze werkgroep bestaat uit 10 leden en komt 1 keer per maand samen.

Bij iedere bijeenkomst is er een moment waar elk lid kort een actualiteitsonderwerp kan aanbrengen, komend uit de volksuniversiteit, nationaal team, de media,...Op één of twee onderwerpen wordt dan dieper ingegaan.

In 2019 volgde de werkgroep politiek drie procedures van beroep tot vernietiging voor het Grondwettelijk Hof: Op 23 januari verklaarde het Grondwettelijk Hof de wet van inkomstenbelastingen nietig: deze wet verhindert asielzoekers belastingskrediet te genieten voor de kinderen die zij ten laste hebben.

Op 28 februari is een deel van de wetgeving tot invoering van een statuut voor pleegzorgers nietig verklaard: die zorgde voor een slechtere band tussen ouder en kind en raakte aan het recht op gezinsleven.

Op 20 februari 2020 werd de procedure tot nietigverklaring van het decreet van het Waals Gewest inzake woninghuurovereenkomsten die discriminerend zijn voor huurders met een laag inkomen verworpen.

Klimaat en duurzame ontwikkeling

In het voorjaar van 2019 organiseerden we twee volksuniversiteiten rond duurzaamheid. Mensen in armoede willen meer doen voor het milieu maar bij gebrek aan financiële middelen is dat niet altijd mogelijk. Tegelijk hebben ze een lagere ecologische voetafdruk dan de gemiddelde Belg.

Met de opgedane kennis schreven we een opiniestuk dat werd gepubliceerd in De Standaard ('Zalig zij die arm zijn, want zij zullen het klimaat redden'). We werkten mee aan het tweejaarlijks verslag "duurzaamheid en armoede" van het Steunpunt tot bestrijding van armoede en we waren keynote speaker tijdens de voorstelling van het Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting.

ATD Vierde Wereld liep samen met andere armoedeorganisaties mee in de 17e klimaatmars van Youth for climate. Onze boodschap: een goed klimaatplan laat niemand achter. Sommige politici spelen de strijd voor een beter klimaat- en een beter sociaal beleid tegen elkaar uit, terwijl beiden elkaar net kunnen versterken.

Materiële en financiële steun

ATD Vierde Wereld krijgt steun uit fondsenwervingsavonden, sportevenementen, privé-giften... Hierbij een kort overzicht:

- ATD Vierde Wereld won de federale prijs armoedebestrijding 2019 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dit jaar was het thema 'participatie van mensen in armoede'. Naast de financiële steun van 10.000 euro en de erkenning, heeft deze prijs ons in staat gesteld om ons kritisch te uiten over het politieke beleid inzake armoede. Op deze pagina vindt u de toespraak van permanent medewerker van het nationaal team Marijke Decuypere: <https://atd-vierdewereld.be/atd-vierde-wereld-wint-federale-prijs-armoedebestrijding/>.
- In 2019 stelde de Koning Boudewijnstichting (KBS) ons in staat om via het Celina Ramos Fonds een deel van het onderzoek naar 'kruising van kennis' te financieren. Het betrof het project: Voedselhulp: welk(e) alternatief(en)?
- We ontvangen subsidies van de overheid.
- In maart trad de Philantroupe in Brussel op met het toneelstuk «Le groupe» van Dominique Breda ten voordele van ATD Vierde Wereld. Honderden toeschouwers waren aanwezig op deze fondsenwervingsavond die samen met de vzw Escalpade werd georganiseerd.
- Voor het vijftiende opeenvolgende jaar stond een team van ATD Vierde Wereld aan de start van de 20 km door Brussel. 151 lopers steunden hiermee ATD Vierde Wereld.
- De verkoop van boeken en wenskaarten, via onze boekhandel in het Vierde Wereldhuis in Etterbeek, draagt ook bij tot de financiële ondersteuning van onze acties.
- We kregen van meer dan 2000 Belgen een gift.
- Ook individuele fondsenwervingsevenementen zoals een verjaardag, bruiloft of pensioen ondersteunden de acties van ATD Vierde Wereld.

Solidair, ethisch en transparant

Charter van de financiële ethiek

Vanuit de jarenlange inzet samen met mensen in grote armoede, heeft ATD Vierde Wereld bakens uitgezet voor haar werking. Sommige hiervan geven ook richting aan haar financiële ethiek:

- Niet ingaan op dure campagnes om nieuwe leden of schenkers te bereiken.
- Aan derden geven we geen namen en adressen uit ons ledenbestand door.
- We zijn lid van de Vereniging voor Ethiek in de Fondsenwerving (VEF).
- Onze belangrijkste bron en rijkdom is de inzet van sympathisanten en actieve leden. Deze is onbezoldigd.

Onze bestuurders ontvangen geen zitpenningen.

Ons volledig charter kan je lezen op onze website.

De beweging ATD Vierde Wereld is in België actief via vier VZW's en 1 stichting

- ATD Vierde Wereld België vzw is erkend om fiscale attesten af te leveren en staat in voor de fondsenwerving. Ze steunt hiermee acties en teams van de Vierde Wereldbeweging in België en elders in de wereld. Hiervoor kan een beroep gedaan worden op een financiële ondersteuning van de stichting ATD Vierde Wereld, erkend als stichting van openbaar nut.
- ATD Vierde Wereld Vlaanderen vzw is door de Vlaamse overheid, ministerie van Welzijn erkend en gesubsidieerd als bovenlokale "vereniging waar armen het woord nemen".
- ATD Quart Monde Wallonie-Bruxelles asbl is erkend en gesubsidieerd als organisatie voor permanente vorming.
- ATD Quart Monde Jeunesse Wallonie-Bruxelles asbl is erkend en gesubsidieerd als jeugdvereniging.
- Stichting ATD Vierde Wereld België is erkend als instelling van openbaar nut. Ze is eigenaar van de gebouwen en gemachtigd om legaten te ontvangen.

Onze rekeningen worden gecontroleerd door externe auditeurs en gecertificeerd door een erkend bedrijfsrevisor. Schenkers kunnen gedetailleerde financiële informatie aanvragen. De cijfers zijn ook terug te vinden op onze website www.atd-vierdewereld.be.

Perspectieven 2020

In 2019 hadden we drie bijeenkomsten om de beleidslijnen voor de komende vijf jaar uit te werken. Enkele grote lijnen:

We blijven contact onderhouden met gezinnen met langdurige armoede-ervaring die door verhuizing niet meer aan onze activiteiten kunnen deelnemen.

We ondersteunen concreet enkele mensen in extreme armoede zodat ze hun rechten bekomen of beter begrepen worden.

We nodigen gezinnen, die we via de straatbibliotheek leren kennen, uit voor uitstappen. Via huisbezoeken bereiden we met hen de volksuniversiteit voor.

Om de volksuniversiteit toegankelijker te maken werken we tools uit bedoeld voor mensen in armoede.

Bij iedere volksuniversiteit is er kinderland voorzien. De workshops en het onthaal wordt telkens met een andere lokale groep of een ad hoc groep mensen in armoede voorbereid. De eerste volksuniversiteit van 2020 gaat over gezondheid. We geven signalen door aan het Netwerk tegen Armoede en de bevoegde minister.

Puttend uit de volksuniversiteiten van de afgelopen jaren geven we getuigenissen en signalen door aan Welzijnzorg die in 2020 een campagne opzet rond wonen.

Samen met 30 andere organisaties werken we actief mee aan de Woonzaak. De Woonzaak pleit voor een rechtvaardiger woonbeleid in Vlaanderen. Nu vinden heel wat gezinnen geen betaalbare en goede woning. We roepen onze leden op om deel te nemen aan een manifestatie rond recht op wonen.

n de
DERKANT
t de lat
tijd hoger

Prijskaartje: 19,90 euro

"Dit boek is een enorm belangrijke verzameling van diverse verhalen die de realiteit weerspiegelen van een vijfde van de Belgen en die allerlei stereotypen van tafel vegen. Het is niet alleen een eyeopener voor iedereen die de mens achter de armoedecijfers – en percentages wil ontmoeten, maar ook een must-read voor mensen die in armoede leven en hoopt kunnen vinden in de herkenbare verhalen."

"Als een mens kanker heeft, dan kan hij daar niets aan doen. Dan hebben ze compassie. Maar als je werkloos bent, of nog erger, een leefloon ontvangt, dan ben je loslopend wild. Dan mogen ze op jou schieten. Ze mogen ons van alles verwijten, maar wij moeten onze wand houden."

Quote uit Aan de onderkant ligt de lat altijd hoger

JAARVERSLAG 2019

ATD VIERDE WERELD BELGIË VZW

Victor Jacobslaan 12 – 1040 Etterbeek

contact@atd-vierdewereld.be

tel: 02/647.92.25

www.atd-vierdewereld.be

www.aandeonderkant.be

facebook.com/ATDVla

- Opgericht door Joseph Wresinski (1917-1988)
- Lid van de Internationale Beweging ATD Vierde Wereld, NGO met raadgevende status bij Ecosoc, Internationale Arbeidsorganisatie, Unesco, Unicef en de Raad van Europa

Samen voor waardigheid | All together for Dignity | Agir Tous pour la Dignité

Voor lidmaatschap en giften op naam van ATD Vierde Wereld: IBAN: BE89 0000 7453 3685 (BIC: BPOTBEB1)

Een Franstalig jaaroverzicht is ook beschikbaar.
Une version française est aussi disponible.

Foto's: ATD Vierde Wereld

